

Roll No.....
Signature of Invigilator

Paper Code

BV-304

पतंजलि विश्वविद्यालय
University of Patanjali
Examination Jan – Feb. -2022
बी. ए. व्याकरण, तृतीयसत्रम्
व्याकरणम्, चतुर्थपत्रम्
वैदिकसाहित्यम्

समय: - होरात्रयम्

पूर्णाङ्कः ७०

निर्देशः प्रश्नपत्रमिदं 'क' 'ख' इति खण्डद्वयो विभक्तमस्ति, प्रतिखण्डमङ्कनिर्देशो द्रष्टव्यः,
प्रदत्तानां निर्देशानामनुसरणपुरस्सरमेव प्रश्नानामुत्तराणि लेखनीयानि।

(खण्ड -क)

- प्र01. स्मृताः केचन पञ्च सूक्तमन्त्रा लेखनीयाः। (1 x5 =5)
पाठ्यक्रमे में निर्धारिताः केचन पञ्चमन्त्राः लेखनीयाः।
- प्र02. मन्त्राणां शब्दार्थपुरस्सरं व्याख्यानं कुरु। (2.5 x4 =10)
1. ततो विराडजायत विराजोऽधिपुरुषः।
स जातोऽत्यरिच्यत पश्चाद् भूमिमथोपुरः॥
 2. तस्याद् यज्ञात्सर्वहुतऽग्ध्र्यः सामानि जज्ञिरे।
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद् यजुस्तस्मादजायत॥
 3. यत्पुरुषेण हविषा देवा यज्ञमतन्वत।
वसन्तोऽस्यासीदाज्यं ग्रीष्मऽध्मः शरद्धविः॥
 4. ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद् बाहू राजन्यः कृतः।
ऊरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रोऽजायत्॥

(खण्ड -ख)

- प्र01. पृष्टयोः एकस्य समाधानं कुरु। (सूत्रादग्रे पञ्च सूत्राणि) (5 x1 =5)
1. स्थूलात् पञ्चतन्मात्रस्य।
 2. असङ्गोऽयं पुरुष इति।
- प्र02. पृष्टानां पञ्चानां सूत्राणामर्थाः बोधनीयाः। (1 x5 =5)
1. नाद्वैतश्रुति विरोधो जाति परत्वात्।
 2. त्रिगुणाचेतनत्वादि द्वयोः।
 3. नासदुत्पादो नृशृङ्गवत्।
 4. तत्सन्निधानादधिष्ठातृत्वं मणिवत्।
 5. नियतकारणतदुच्छित्तिध्वान्तवत्।

प्र03. पृष्टेषु त्रिषु द्वयोः विषयात्मकप्रश्नयोः समाधानं कुरु। (5 x2 =10)

1. सांख्यदर्शनस्य प्रमाणं प्रस्तुत्व पुरुषार्थस्य, अत्यन्तपुरुषार्थस्य च विषये लेखनीयः।
2. आत्मनः बन्धस्य मूलं कारणं किम्।
3. “पञ्चविंशतिर्गणः” सूत्रनिर्देशपुरस्सरं व्याख्यानं कुरु।

(खण्ड -ग)

प्र01. पृष्टेषु सप्तसु पञ्चानां मन्त्राणां पूर्तिः करणीया। (2 x5 =10)

1. पीतोदका जग्ध।
2. येयं प्रेते।
3. श्रेयश्च प्रेयश्च।
4. हन्ता चेन्नन्यते।
5. इन्द्रियाणि हयाना।
6. महतः परमव्यक्तम्।
7. य इमं परमं गुह्यं।

प्र02. पृष्टेषु पञ्चसु चतुर्णां विषयात्मकप्रश्नानां समाधानं कुरु । (2.5 x4 =10)

1. “नाचिकेताग्निः” इत्येतस्मिन् विषये लेखनीयः।
2. कठोपनिषदि “विज्ञानवान्” विषये किमुक्तम्।
3. कठोपनिषदमधिकृत्य रथस्य वर्णनं कुर्वन्तु।
4. देवानां कस्मिन् विषये विचिकित्सा सप्रसंगं व्याख्येयम्।
5. प्रथमः वरः कः? सप्रमाणं लिखन्तु।

(खण्ड -घ)

प्र01. पृष्टेषु सप्तसु पञ्चानां श्लोकानां पूर्तिः करणीया। (1x5 =5)

1. उत्तमः पुरुषस्त्वन्यः।
2. उत्क्रामन्तं स्थितं.....।
3. शरीरं यदवाप्नोति।
4. न रूपमस्येह।
5. ऊर्ध्वमूलमधः।
6. यस्मात्क्षरमतीतो।
7. सर्वस्य चाहं।

प्र02. पृष्टेषु त्रिषु द्वयोः पद्ययोः पदच्छेदविभक्तिसमासा लेखनीयाः। (5 x2 =10)

1. अहं वैश्वानरो भूत्वा।
2. अधचोर्ध्व।
3. निर्मानमोहा।

-----X-----